

Can Coll

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector oest del terme municipal, parròquia de Sant Salvador de Torroella, antic terme del castell de Torroella
Emplaçament	Carretera C-55, al km. 52 sortida cap a Palà de Torroella, travessar el riu pel pont i camí direcció NW i després W cap a can Coll (està indicat)
Alçada:	376
Coordenades:	
Latitud:	41.85942
Longitud:	1.70918
UTM Est (X):	392861
UTM Nord (Y):	4634973

Classificació

Número de fitxa	08141 - 177
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Modern Contemporani Popular
Segle	XV-XXI
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BPU
Observacions protecció:	Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 53.EA. Valor arquitectònic/tipològic/artístic. Pla Especial Urbanístic del Catàleg de Masies i Cases rurals en Sòl no urbanitzable de Navàs, aprovat el 2012, amb el núm. 12.
Data aprovació:	dc., 20/02/2019 - 12:00
Accés	Fàcil
Ús actual:	Altres
Titularitat	Privada

Titular: 08140A017000050000IW
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dj., 11/03/2021 - 09:40

Descripció

Masia de dimensions força grans, d'origen medieval, emplaçada en un contrafort rocós que forma un petit atiplà sobre el torrent de Davins. Consta d'un cos residencial de planta quadrada (amb una planta semisoterrània, planta baixa i dos pisos) que té adossat un cos d'ampliació modern al nord-oest, altres dependències al sud-oest i dos coberts aïllats al nord-est, aquests últims també de construcció recent.

La masia que avui es pot veure és bàsicament el resultat d'una remodelació o reconstrucció gairebé integral que es va fer al segle XIX o començament del XX, quan es va dotar el conjunt d'un cos principal més ampli, de planta quadrada i amb una composició perfectament ordenada i regular. Aquesta es basa en diferents eixos d'obertures ben alineades i amb el tret comú d'estar rematades amb arcs escarsers de maó, en alguns casos amb els maons disposats a plec de llibre i en d'altres horitzontalment. La façana principal, encarada vers llevant, té adossat un ampli porxo a la planta baixa amb una terrassa al seu damunt. Els dos pisos superiors segueixen la disposició a partir de cinc eixos d'obertures de les tipologies ja esmentades: sobre la terrassa amb maons a plec de llibre i al pis superior disposats horitzontalment. A la façana sud les dues línies d'obertures de planta baixa i primer pis són en forma de balcó, mentre que al pis superior són galeries amb arcs de mig punt i barana d'obra calada. La façana oest té adossat un cos més baix amb galeria superior (corresponent també a l'ampliació del segle XIX), i es complementa amb altres dependències i terrasses. Aquí es pot apreciar que la casa s'assenta al límit d'una petita cinglera.

A dins de la casa s'observa que la masia primitiva tenia una planta més petita, i que els antics murs perimetrals han quedat a l'interior. A la banda oest es conserva la part més antiga, corresponent a un antic celler de tradició medieval, amb dos arcs diafragmàtics apuntats. Posteriorment aquest celler va quedar compartimentat quan s'hi va construir a l'interior una tina de pedra (anterior a les tines modernes fetes amb cairons). L'estança est, coberta amb volta catalana, ja del segle XIX, deu correspondre a un nou celler, ja que a un extrem conserva dues tines quadrades, revestides amb els típics cairons. La resta de l'espai interior ha estat rehabilitat mantenint el respecte pels valors tradicionals de l'edifici. Així mateix, també s'han restaurat algunes de les feixes de l'entorn i s'hi ha habilitat una zona enjardinada.

La masia tenia una gran bassa al costat de ponent, actualment sense aigua, que devia regar una zona d'horta sota el cingle.

Història

Aquest mas és d'origen medieval i apareix esmentat el documents del segle XV, tot i que el seu origen devia ser molt anterior. Les propietats del Coll apareixen en una donació del mas la Fàbrega de l'any 1447. En les afrontacions d'aquest mas per la banda sud s'esmenten les propietats del Coll i dels Casals Blancs. Un mica més tard, en un fogatge de 1553, hi consta Valentí Orta del Mas del Coll.

Cal suposar que entre els segles XVI i XVIII la masia es va anar ampliant, tal com és habitual, però no n'ha quedat constància ja que, en algun moment del segle XIX o començaments del XX, tota la casa va ser objecte d'una reconstrucció gairebé integral que va donar lloc a l'edifici ben planificat que avui es pot veure. En el nomenclàtor de masies de la província de Barcelona dels anys 1861-1862 apareix anomenada com "El Coll". Hi consta que és una "masia (casa de labor)", que estava situada a 9 km del nucli de

l'ajuntament de Castelladral. Tenia un edifici habitat constantment de dos pisos. Com que la construcció actual té més de dos pisos cal suposar que la gran reforma es va fer amb posterioritat al 1862.

Al segle XX els propietaris vivien a Barcelona i a la casa hi vivien masovers. Més tard la propietat es va anar disgregant, i cap a finals del segle XX a la masia s'hi va muntar un restaurant, que va durar pocs anys. Pels volts del 2000 la propietat fou adquirida per la Fundació Salut i Comunitat, que hi va establir el Centre Terapèutic Residencial can Coll. En aquests darrers anys s'hi han fet obres de restauració i la casa s'ha ampliat amb el cos afegit al nord i amb els dos coberts al costat del pati. També s'han plantat xiprers i altres espècies que embelleixen els jardins.

Bibliografia

CAIXAL, ÀLVAR; VILAMALA, Imma i altres (2018). Pla Especial Urbanístic de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages). Ajuntament de Navàs. Fitxa 53.EA

CAPSADA, J.; DUARRI, C.; LLOBET, E. (2010). La Grandària del Món. Entorn, història i imaginari de Palà de Torroella. Edicions de l'Albí, Berga, p. 100-102.

PIÑERO, J. (1994). Inventari del Patrimoni Arquitectònic i Històric de Navàs. Ajuntament de Navàs. Fitxa núm. RU. 51.

TORRAS, M. (2003). *Els pergamins del mas Salipota de Súria*. Ajuntament de Súria; Centre d'Estudis del Bages, p. 82-86.

